

Συμβούλιο
της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Βρυξέλλες, 6 Οκτωβρίου 2020
(OR. en)

11408/20

Διοργανικός φάκελος:
2020/0030 (NLE)

SOC 589
EMPL 428
ECOFIN 876
EDUC 349

ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ

Θέμα: ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών

ΑΠΟΦΑΣΗ (ΕΕ) 2020/... ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

της ...

σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ιδίως το άρθρο 148 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου¹,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής²,

Αφού ζήτησε τη γνώμη της Επιτροπής των Περιφερειών,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης³,

¹ Γνώμη της 10ης Ιουλίου 2020 (δεν έχει δημοσιευθεί ακόμα στην Επίσημη Εφημερίδα).

² ΕΕ C 232 της 14.7.2020, σ. 18.

³ Γνώμη της 18ης Σεπτεμβρίου 2020 (δεν έχει δημοσιευθεί ακόμα στην Επίσημη Εφημερίδα).

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

- (1) Τα κράτη μέλη και η Ένωση πρέπει να εργαστούν για την ανάπτυξη συντονισμένης στρατηγικής για την απασχόληση, και ιδίως για την προώθηση ειδικευμένου, εκπαιδευμένου και ευπροσάρμοστου εργατικού δυναμικού, καθώς και αγορών εργασίας που να είναι προσανατολισμένες προς το μέλλον και να ανταποκρίνονται στις εξελίξεις της οικονομίας, προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι της πλήρους απασχόλησης και κοινωνικής προόδου, της ισορροπημένης οικονομικής ανάπτυξης, υψηλού επιπέδου προστασίας και βελτίωσης της ποιότητας του περιβάλλοντος, που ορίζονται στο άρθρο 3 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Τα κράτη μέλη πρέπει να θεωρούν την προώθηση της απασχόλησης θέμα κοινού ενδιαφέροντος και να συντονίζουν τη σχετική τους δράση στο πλαίσιο του Συμβουλίου, λαμβάνοντας υπόψη τις εθνικές πρακτικές που έχουν σχέση με τον τομέα των εργασιακών σχέσεων.
- (2) Η Ένωση πρέπει να καταπολεμά τον κοινωνικό αποκλεισμό και τις διακρίσεις και να προωθεί την κοινωνική δικαιοσύνη και προστασία, καθώς και την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών, την αλληλεγγύη μεταξύ των γενεών και την προστασία των δικαιωμάτων του παιδιού. Κατά τον καθορισμό και την εφαρμογή των πολιτικών και των δράσεων της, η Ένωση συνεκτιμά τις απαιτήσεις που συνδέονται με την προαγωγή υψηλού επιπέδου απασχόλησης, με τη διασφάλιση της κατάλληλης κοινωνικής προστασίας, με την καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, με το υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης και κατάρτισης και προστασίας της ανθρώπινης υγείας όπως ορίζεται στο άρθρο 9 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ).

- (3) Σύμφωνα με τη ΣΛΕΕ, η Ένωση έχει αναπτύξει και εφαρμόσει μηχανισμούς συντονισμού οικονομικών πολιτικών και πολιτικών απασχόλησης. Ως μέρος αυτών των μηχανισμών, οι κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών («κατευθυντήριες γραμμές») που παρατίθενται στο παράρτημα της παρούσας απόφασης, μαζί με τις γενικές κατευθυντήριες γραμμές των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως παρατίθενται στη σύσταση (ΕΕ) 2015/1184 του Συμβουλίου¹, αποτελούν τις ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές. Καθοδηγούν την υλοποίηση της πολιτικής στο επίπεδο των κρατών μελών και της Ένωσης, αντικατοπτρίζοντας την αλληλεξάρτηση μεταξύ των κρατών μελών. Οι προκύπτουσες συντονισμένες εθνικές και ευρωπαϊκές πολιτικές και μεταρρυθμίσεις δημιουργούν ένα κατάλληλο συνολικό μείγμα βιώσιμων οικονομικών πολιτικών και πολιτικών απασχόλησης, το οποίο αναμένεται να επιτύχει θετικά δευτερογενή αποτελέσματα.

¹ Σύσταση (ΕΕ) 2015/1184 του Συμβουλίου, της 14ης Ιουλίου 2015, σχετικά με τις γενικές κατευθυντήριες γραμμές των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών και της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ L 192 της 18.7.2015, σ. 27).

- (4) Οι κατευθυντήριες γραμμές συνάδουν με το Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, την ισχύουσα ενωσιακή νομοθεσία και τις διάφορες ενωσιακές πρωτοβουλίες, μεταξύ άλλων τη σύσταση του Συμβουλίου, της 22ας Απριλίου 2013¹ («εγγυήσεις για τη νεολαία»), τη σύσταση του Συμβουλίου, της 15ης Φεβρουαρίου 2016², τη σύσταση του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 2016³, τη σύσταση του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2018⁴, τη σύσταση του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2018, σχετικά με τις βασικές ικανότητες της διά βίου μάθησης⁵, τη σύσταση του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2019⁶, τη σύσταση του Συμβουλίου, της 8ης Νοεμβρίου 2019⁷, και τη σύσταση του Συμβουλίου, της 10ης Μαρτίου 2014⁸.

¹ Σύσταση του Συμβουλίου, της 22ας Απριλίου 2013, για τη θέσπιση εγγυήσεων για τη νεολαία (EE C 120 της 26.4.2013, σ. 1).

² Σύσταση του Συμβουλίου, της 15ης Φεβρουαρίου 2016, για την ένταξη των μακροχρονίως ανέργων στην αγορά εργασίας (EE C 67 της 20.2.2016, σ. 1).

³ Σύσταση του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 2016, όσον αφορά τις Διαδρομές Αναβάθμισης των Δεξιοτήτων: Νέες Ευκαιρίες για Ενηλίκους (EE C 484 της 24.12.2016, σ. 1).

⁴ Σύσταση του Συμβουλίου, της 15ης Μαρτίου 2018, σχετικά με ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο για ποιοτικά και αποτελεσματικά προγράμματα μαθητείας (EE C 153 της 2.5.2018, σ. 1).

⁵ Σύσταση του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2018, σχετικά με τις βασικές ικανότητες της διά βίου μάθησης (EE C 189 της 4.6.2018, σ. 1).

⁶ Σύσταση του Συμβουλίου, της 22ας Μαΐου 2019, σχετικά με συστήματα προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας υψηλής ποιότητας (EE C 189 της 5.6.2019, σ. 4).

⁷ Σύσταση του Συμβουλίου της 8ης Νοεμβρίου 2019 σχετικά με την πρόσβαση στην κοινωνική προστασία για τους εργαζομένους και τους αυτοαπασχολούμενους (EE C 387 της 15.11.2019, σ. 1).

⁸ Σύσταση του Συμβουλίου, της 10ης Μαρτίου 2014, σχετικά με ένα ποιοτικό πλαίσιο για τις περιόδους πρακτικής άσκησης (EE C 88 της 27.3.2014, σ. 1).

- (5) Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο συνδυάζει τα διάφορα μέσα σε ένα γενικό πλαίσιο με στόχο τον ολοκληρωμένο πολυμερή συντονισμό και την εποπτεία των οικονομικών πολιτικών και των πολιτικών απασχόλησης. Κατά την επιδίωξη της περιβαλλοντικής βιωσιμότητας, της παραγωγικότητας, της δικαιοσύνης και της σταθερότητας, το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο ενσωματώνει τις αρχές του ευρωπαϊκού πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένης της στενής συνεργασίας με τους κοινωνικούς εταίρους, την κοινωνία των πολιτών και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη. Στηρίζει την επίτευξη των στόχων για τη βιώσιμη ανάπτυξη. Οι πολιτικές για την απασχόληση και οι οικονομικές πολιτικές της Ένωσης και των κρατών μελών θα πρέπει να συμβαδίζουν με τη μετάβαση της Ευρώπης σε μια κλιματικά ουδέτερη, περιβαλλοντικά βιώσιμη και ψηφιακή οικονομία για τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, την ενθάρρυνση της καινοτομίας, την προώθηση της κοινωνικής δικαιοσύνης και των ίσων ευκαιριών, καθώς και την αντιμετώπιση των ανισοτήτων και των περιφερειακών διαφορών.
- (6) Η κλιματική αλλαγή και οι προκλήσεις που συνδέονται με το περιβάλλον, η παγκοσμιοποίηση, η ψηφιοποίηση και η δημογραφική αλλαγή θα μεταμορφώσουν τις ευρωπαϊκές οικονομίες και κοινωνίες. Η Ένωση και τα κράτη μέλη της θα πρέπει να συνεργαστούν για την αποτελεσματική αντιμετώπιση των διαρθρωτικών αυτών παραγόντων και την προσαρμογή των υφιστάμενων συστημάτων, βάσει των αναγκών, αναγνωρίζοντας τη στενή αλληλεξάρτηση των οικονομιών, των αγορών εργασίας και των συναφών πολιτικών των κρατών μελών. Η πρόκληση αυτή απαιτεί συντονισμένη, φιλόδοξη και αποτελεσματική δράση πολιτικής σε ενωσιακό αλλά και σε εθνικό επίπεδο, σε συμμόρφωση με τη ΣΛΕΕ και την ενωσιακή νομοθεσία σχετικά με την οικονομική διακυβέρνηση. Η εν λόγω δράση πολιτικής θα πρέπει να περιλαμβάνει προώθηση των βιώσιμων επενδύσεων, ανανέωση της δέσμευσης για κατάλληλα προγραμματισμένες διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις που θα βελτιώσουν την παραγωγικότητα, την οικονομική ανάπτυξη, την κοινωνική και εδαφική συνοχή, την ανοδική σύγκλιση, την ανθεκτικότητα και την άσκηση δημοσιονομικής ευθύνης. Στο πλαίσιο της εν λόγω δράσης θα πρέπει συνδυάζονται μέτρα σχετικά την προσφορά και τη ζήτηση και θα λαμβάνονται παράλληλα υπόψη οι επιπτώσεις τους στο περιβάλλον, την απασχόληση και την κοινωνία.

- (7) Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και η Επιτροπή διακήρυξαν τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων¹ («πυλώνας»). Ο πυλώνας ορίζει είκοσι βασικές αρχές και δικαιώματα για τη στήριξη των εύρυθμων και δίκαιων αγορών εργασίας και συστημάτων πρόνοιας, που διαρθρώνονται σε τρεις κατηγορίες: ίσες ευκαιρίες και πρόσβαση στην αγορά εργασίας, δίκαιες συνθήκες εργασίας, και κοινωνική προστασία και κοινωνική ένταξη. Οι αρχές και τα δικαιώματα παρέχουν κατευθύνσεις στη στρατηγική της Ένωσης, εξασφαλίζοντας ότι οι μεταβάσεις στην κλιματική ουδετερότητα και στην περιβαλλοντική βιωσιμότητα, ο ψηφιακός μετασχηματισμός και οι δημογραφικές αλλαγές διακρίνονται από κοινωνική δικαιοσύνη. Ο πυλώνας αποτελεί πλαίσιο αναφοράς για την παρακολούθηση των εργασιακών και κοινωνικών επιδόσεων των κρατών μελών, για την προώθηση των μεταρρυθμίσεων σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο και τον συνδυασμό του «κοινωνικού τομέα» και της «αγοράς» στη σημερινή σύγχρονη οικονομία, μεταξύ άλλων μέσω της προώθησης της κοινωνικής οικονομίας.
- (8) Οι μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των εθνικών μηχανισμών καθορισμού των μισθών, θα πρέπει να ακολουθούν τις εθνικές πρακτικές κοινωνικού διαλόγου και να παρέχουν την απαραίτητη ευκαιρία για να ληφθούν ευρέως υπόψη τα κοινωνικοοικονομικά θέματα, μεταξύ άλλων οι βελτιώσεις της βιωσιμότητας, της ανταγωνιστικότητας, της καινοτομίας, της δημιουργίας θέσεων εργασίας, των πολιτικών διά βίου μάθησης και κατάρτισης, των συνθηκών εργασίας, της εκπαίδευσης και των δεξιοτήτων, της δημόσιας υγείας, της ένταξης, καθώς και των πραγματικών εισοδημάτων.

¹ Διοργανική διακήρυξη για τον ευρωπαϊκό πυλώνα κοινωνικών δικαιωμάτων (ΕΕ C 428 της 13.12.2017, σ. 10).

- (9) Τα κράτη μέλη και η Ένωση θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι μετριάζεται ο αντίκτυπος της κρίσης της νόσου COVID-19 στην κοινωνία, την απασχόληση και την οικονομία και ότι οι μετασχηματισμοί διακρίνονται από κοινωνική δικαιοσύνη, ενισχύοντας την ανάκαμψη και τις προσπάθειες για μια ανθεκτική και χωρίς αποκλεισμούς κοινωνία στην οποία οι άνθρωποι προστατεύονται και τους παρέχεται η δυνατότητα να προβλέπουν και να διαχειρίζονται τις αλλαγές και να είναι σε θέση να συμμετέχουν ενεργά στην κοινωνία και στην οικονομία. Θα πρέπει να καταπολεμηθούν οι διακρίσεις σε όλες τις μορφές τους. Θα πρέπει να εξασφαλιστούν πρόσβαση και ευκαιρίες για όλους, και να μειωθούν η φτώχεια και ο κοινωνικός αποκλεισμός, μεταξύ άλλων όσον αφορά τα παιδιά, ιδίως με τη διασφάλιση της αποτελεσματικής λειτουργίας των αγορών εργασίας και των συστημάτων κοινωνικής προστασίας, και με την άρση των εμποδίων της συμμετοχής στην εκπαίδευση, την κατάρτιση και στην αγορά εργασίας, μεταξύ άλλων μέσω επενδύσεων στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα καθώς και στις ψηφιακές δεξιότητες. Η έγκαιρη και ισότιμη πρόσβαση σε προσιτές υπηρεσίες μακροχρόνιας φροντίδας και υγειονομικής περίθαλψης, συμπεριλαμβανομένης της πρόληψης και της προαγωγής της υγειονομικής περίθαλψης, είναι ιδιαίτερα σημαντικές στο πλαίσιο της κρίσης της COVID-19 και με δεδομένο τις γηράσκουσες κοινωνίες. Οι δυνατότητες των ατόμων με αναπηρίες να συμβάλουν στην οικονομική μεγέθυνση και την κοινωνική ανάπτυξη θα πρέπει να αξιοποιηθούν περαιτέρω. Καθώς δημιουργούνται νέα οικονομικά και επιχειρηματικά μοντέλα στους χώρους εργασίας στην Ένωση, αλλάζουν επίσης οι σχέσεις εργασίας. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι σχέσεις εργασίας που πηγάζουν από τις νέες μορφές απασχόλησης διατηρούν και ενισχύουν το κοινωνικό πρότυπο της Ευρώπης.

- (10) Οι ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές θα πρέπει να αποτελέσουν τη βάση για όλες τις ειδικές ανά χώρα συστάσεις που ενδέχεται να απευθύνει το Συμβούλιο στα κράτη μέλη. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να κάνουν πλήρη χρήση του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου+ και άλλων ενωσιακών ταμείων, συμπεριλαμβανομένων του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης και του ταμείου InvestEU, για την ενίσχυση της απασχόλησης, των κοινωνικών επενδύσεων, της κοινωνικής ένταξης, της προσβασιμότητας, την προώθηση των ευκαιριών αναβάθμισης των δεξιοτήτων και απόκτησης νέων δεξιοτήτων του εργατικού δυναμικού, της διά βίου μάθησης και της υψηλής ποιότητας εκπαίδευσης και κατάρτισης για όλους, συμπεριλαμβανομένων του ψηφιακού γραμματισμού και των ψηφιακών δεξιοτήτων. Αν και οι ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές απευθύνονται στα κράτη μέλη και στην Ένωση, θα πρέπει να εφαρμόζονται σε συνεργασία με όλες τις εθνικές, περιφερειακές και τοπικές αρχές, με τη στενή σύμπραξη των κοινοβουλίων, καθώς και των κοινωνικών εταίρων και εκπροσώπων της κοινωνίας των πολιτών.
- (11) Η Επιτροπή Απασχόλησης και η Επιτροπή Κοινωνικής Προστασίας θα πρέπει να παρακολουθούν τον τρόπο υλοποίησης των σχετικών πολιτικών υπό το πρίσμα των κατευθυντήριων γραμμών για τις πολιτικές απασχόλησης, σε εκπλήρωση των οικείων και βασισμένων στη Συνθήκη εντολών τους. Οι εν λόγω επιτροπές και άλλα προπαρασκευαστικά όργανα του Συμβουλίου που ενέχονται στον συντονισμό των οικονομικών και κοινωνικών πολιτικών θα πρέπει να συνεργάζονται στενά. Ο διάλογος πολιτικής ανάμεσα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή θα πρέπει να συνεχιστεί, ιδίως όσον αφορά τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών.
- (12) Ζητήθηκε η γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Θεσπίζονται οι κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών («κατευθυντήριες γραμμές») που παρατίθενται στο παράρτημα. Οι κατευθυντήριες γραμμές αποτελούν μέρος των «ολοκληρωμένων κατευθυντήριων γραμμών».

Άρθρο 2

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν υπόψη τις κατευθυντήριες γραμμές στις πολιτικές τους για την απασχόληση και στα προγράμματα μεταρρυθμίσεων τους, επί των οποίων θα υποβληθεί έκθεση σύμφωνα με το άρθρο 148 παράγραφος 3 ΣΛΕΕ.

Άρθρο 3

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στα κράτη μέλη.

Για το Συμβούλιο

Ο Πρόεδρος

Κατευθυντήρια γραμμή 5: Τόνωση της ζήτησης εργασίας

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να προωθήσουν ενεργά μια βιώσιμη κοινωνική οικονομία της αγοράς και να διευκολύνουν και να στηρίζουν τις επενδύσεις για τη δημιουργία ποιοτικών θέσεων εργασίας. Για τον σκοπό αυτό, τα κράτη μέλη θα πρέπει να μειώσουν τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι επιχειρήσεις στις προσλήψεις, να ενισχύσουν την υπεύθυνη επιχειρηματικότητα και την πραγματική αυτοαπασχόληση και, ειδικότερα, να στηρίζουν τη δημιουργία και την ανάπτυξη των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων, μεταξύ άλλων μέσω της πρόσβασης σε χρηματοδότηση. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να προωθήσουν ενεργά την ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας, την κοινωνική καινοτομία και τις κοινωνικές επιχειρήσεις και να ενθαρρύνουν τις καινοτόμες μορφές εργασίας για να δημιουργήσουν ποιοτικές ευκαιρίες απασχόλησης και να προσφέρουν κοινωνικά οφέλη σε τοπικό επίπεδο.

Υπό το πρίσμα των σοβαρών οικονομικών και κοινωνικών συνεπειών που προκάλεσε η πανδημία COVID-19, θα πρέπει να υπάρχουν καλά σχεδιασμένα συστήματα μειωμένου ωραρίου εργασίας και παρόμοιες ρυθμίσεις για τη διατήρηση της απασχόλησης, τον περιορισμό των απωλειών θέσεων εργασίας και την πρόληψη μακροπρόθεσμων αρνητικών επιπτώσεων στην οικονομία, τις επιχειρήσεις και το ανθρώπινο κεφάλαιο. Θα πρέπει να εξεταστούν καλά σχεδιασμένα κίνητρα για προσλήψεις και μέτρα επανεκπαίδευσης με σκοπό τη στήριξη της δημιουργίας θέσεων εργασίας κατά τη διάρκεια της ανάκαμψης.

Η φορολογία θα πρέπει να μετατοπιστεί από την εργασία σε άλλες πηγές φορολογίας που στηρίζουν περισσότερο την απασχόληση και την ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς και σε ευθυγράμμιση με τους στόχους για το κλίμα και το περιβάλλον, λαμβάνοντας υπόψη την αναδιανεμητική επίδραση του φορολογικού συστήματος, διαφυλάσσοντας ταυτόχρονα τα έσοδα για επαρκή κοινωνική προστασία και τις δαπάνες για την ενίσχυση της ανάπτυξης.

Τα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που διαθέτουν εθνικούς μηχανισμούς για τον καθορισμό των νόμιμων κατώτατων μισθών, θα πρέπει να διασφαλίζουν την αποτελεσματική συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων με διαφανή και προβλέψιμο τρόπο, καθιστώντας δυνατή την επαρκή ανταπόκριση των μισθών στις αλλαγές της παραγωγικότητας και δίκαιες αμοιβές που να επιτρέπουν αξιοπρεπές επίπεδο διαβίωσης, δίνοντας ταυτόχρονα ιδιαίτερη προσοχή στις ομάδες χαμηλότερου και μεσαίου εισοδήματος με σκοπό την ανοδική σύγκλιση. Οι μηχανισμοί καθορισμού μισθών θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις οικονομικές επιδόσεις ανά περιφέρειες και κλάδους. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να προωθήσουν τον κοινωνικό διάλογο και τις συλλογικές διαπραγματεύσεις με σκοπό τον καθορισμό των μισθών. Με σεβασμό των εθνικών πρακτικών και της αυτονομίας των κοινωνικών εταίρων, τα κράτη μέλη και οι κοινωνικοί εταίροι θα πρέπει να εξασφαλίζουν ότι όλοι οι εργαζόμενοι λαμβάνουν επαρκείς και δίκαιους μισθούς επωφελούμενοι, άμεσα ή έμμεσα, από συλλογικές συμβάσεις ή επαρκείς νόμιμους κατώτατους μισθούς, λαμβάνοντας υπόψη τις επιπτώσεις τους στην ανταγωνιστικότητα, τη δημιουργία θέσεων εργασίας και τη φτώχεια των εργαζομένων.

Κατευθυντήρια γραμμή 6: Ενίσχυση της προσφοράς εργασίας και βελτίωση της πρόσβασης στην απασχόληση, σε δεξιότητες και σε ικανότητες

Στο πλαίσιο της τεχνολογικής και της περιβαλλοντικής μετάβασης, καθώς και της δημογραφικής αλλαγής, τα κράτη μέλη θα πρέπει να προωθήσουν τη βιωσιμότητα, την παραγωγικότητα, την απασχολησιμότητα και το ανθρώπινο κεφάλαιο, με την προώθηση κατάλληλων γνώσεων, δεξιοτήτων και ικανοτήτων καθ' όλη τη διάρκεια της επαγγελματικής ζωής των ανθρώπων και ανάλογα με τις τρέχουσες και μελλοντικές ανάγκες της αγοράς εργασίας. Τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να προσαρμόσουν και να επενδύσουν στα συστήματά τους εκπαίδευσης και κατάρτισης, ώστε να παρέχουν υψηλής ποιότητας και χωρίς αποκλεισμούς εκπαίδευση, συμπεριλαμβανομένης της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και πρόσβαση στην ψηφιακή μάθηση. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να συνεργαστούν με τους κοινωνικούς εταίρους, τους παρόχους εκπαίδευσης και κατάρτισης, τις επιχειρήσεις και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη για να αντιμετωπίσουν τις διαρθρωτικές αδυναμίες στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης και να βελτιώσουν την ποιότητα και τη συνάφειά τους με την αγορά εργασίας, μεταξύ άλλων για τη διευκόλυνση της περιβαλλοντικής και της ψηφιακής μετάβασης. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στις προκλήσεις που αντιμετωπίζει το επάγγελμα του εκπαιδευτικού, μεταξύ άλλων με την επένδυση στις ψηφιακές ικανότητες των εκπαιδευτικών. Τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης θα πρέπει να εφοδιάζουν όλους τους εκπαιδευόμενους με βασικές ικανότητες, συμπεριλαμβανομένων των βασικών και των ψηφιακών δεξιοτήτων, καθώς και με εγκάρσιες ικανότητες, ώστε να θέτουν τις βάσεις για προσαρμοστικότητα και ανθεκτικότητα καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να επιδιώκουν την ενίσχυση των διατάξεων σχετικά με τα ατομικά δικαιώματα κατάρτισης και τη διασφάλιση της δυνατότητας μεταφοράς τους σε περίπτωση επαγγελματικών μεταβάσεων, μεταξύ άλλων, κατά περίπτωση, μέσω ατομικών λογαριασμών μάθησης. Θα πρέπει να δίνουν τη δυνατότητα σε όλους να προβλέπουν και να προσαρμόζονται καλύτερα στις ανάγκες της αγοράς εργασίας, κυρίως μέσω της αναβάθμισης των δεξιοτήτων και της συνεχούς επανεκπαίδευσης και της παροχής ολοκληρωμένης καθοδήγησης και συμβουλευτικής, με σκοπό την υποστήριξη της δίκαιης και θεμιτής μετάβασης για όλους, την ενίσχυση των κοινωνικών αποτελεσμάτων, την αντιμετώπιση των ελλείψεων στην αγορά εργασίας και τη βελτίωση της συνολικής ανθεκτικότητας της οικονομίας σε κλυδωνισμούς καθώς επίσης τη διευκόλυνση των προσαρμογών που απαιτούνται μετά την κρίση της COVID-19.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενισχύσουν τις ίσες ευκαιρίες για όλους αντιμετωπίζοντας τις ανισότητες στα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, μεταξύ άλλων, με την παροχή πρόσβασης σε υψηλής ποιότητας προσχολική εκπαίδευση. Θα πρέπει να αυξήσουν τα επίπεδα συνολικής εκπαίδευσης, να μειώσουν τον αριθμό των νέων που εγκαταλείπουν πρόωρα το σχολείο, να αυξήσουν την πρόσβαση και την ολοκλήρωση της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (ΕΕΚ) και της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης καθώς επίσης να αυξήσουν τη συμμετοχή των ενηλίκων στη συνεχή μάθηση, ιδίως μεταξύ των εκπαιδευομένων που προέρχονται από μειονεκτούντα περιβάλλοντα και τους λιγότερο ειδικευμένους. Λαμβάνοντας υπόψη τις νέες απαιτήσεις για τις ψηφιακές, τις πράσινες και τις γηράσκουσες κοινωνίες, τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενισχύσουν τη μάθηση στον χώρο εργασίας στο πλαίσιο των συστημάτων ΕΕΚ, μεταξύ άλλων μέσω ποιοτικών, αποτελεσματικών προγραμμάτων μαθητείας, και να αυξήσουν τον αριθμό των πτυχιούχων θετικών επιστημών, τεχνολογίας, μηχανικής και μαθηματικών (STEM) τόσο σε επίπεδο ΕΕΚ όσο και στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, ιδίως μεταξύ των γυναικών. Επίσης, τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενισχύσουν τη σύνδεση της αγοράς εργασίας με την τριτοβάθμια εκπαίδευση και, κατά περίπτωση, με την έρευνα· να βελτιώσουν την παρακολούθηση και πρόβλεψη των δεξιοτήτων· να προβάλουν περισσότερο τις δεξιότητες και να καταστήσουν συγκρίσιμα τα προσόντα, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που αποκτώνται στο εξωτερικό· και να αυξήσουν τις ευκαιρίες για αναγνώριση και επικύρωση των δεξιοτήτων και ικανοτήτων που αποκτώνται εκτός των συστημάτων τυπικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Θα πρέπει να αναβαθμίσουν και να αυξήσουν την προσφορά και την αξιοποίηση της ευέλικτης συνεχιζόμενης ΕΕΚ. Τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να υποστηρίξουν τους ενηλίκους με χαμηλό επίπεδο δεξιοτήτων ώστε να διατηρήσουν ή να αναπτύξουν τη μακροπρόθεσμη απασχολησιμότητά τους, ενισχύοντας την πρόσβαση σε μαθησιακές ευκαιρίες υψηλής ποιότητας και την αξιοποίηση των ευκαιριών αυτών, μέσω της υλοποίησης των διαδρομών αναβάθμισης των δεξιοτήτων, συμπεριλαμβανομένων της αξιολόγησης των δεξιοτήτων, της προσφοράς εκπαίδευσης και κατάρτισης που αντιστοιχεί στις ευκαιρίες της αγοράς εργασίας, καθώς και της επικύρωσης και της αναγνώρισης των δεξιοτήτων που αποκτώνται.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να παρέχουν στους ανέργους και στα οικονομικά μη ενεργά άτομα αποτελεσματική, έγκαιρη, συντονισμένη και εξατομικευμένη βοήθεια που βασίζεται στην υποστήριξη για την αναζήτηση εργασίας, κατάρτιση, απόκτηση νέων προσόντων και πρόσβαση σε άλλες υποστηρικτικές υπηρεσίες, με ιδιαίτερη προσοχή στις ευάλωτες ομάδες και στα άτομα που πλήττονται ιδιαίτερα από την πράσινη και την ψηφιακή μετάβαση και την κρίση της νόσου COVID-19. Ολοκληρωμένες στρατηγικές που περιλαμβάνουν εμπειριστατωμένη ατομική αξιολόγηση των ανέργων θα πρέπει να δρομολογούνται το συντομότερο δυνατό και το αργότερο 18 μήνες μετά την έναρξη της ανεργίας, ώστε να μειωθεί σημαντικά και να προληφθεί η μακρόχρονη και διαρθρωτική ανεργία. Η ανεργία των νέων και το ζήτημα των νέων εκτός απασχόλησης, εκπαίδευσης ή κατάρτισης (ΕΑΕΚ) θα πρέπει να συνεχίσει να αντιμετωπίζεται με την πρόληψη της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου και τη διαρθρωτική βελτίωση της μετάβασης από την εκπαίδευση στην απασχόληση, μεταξύ άλλων μέσω της πλήρους εφαρμογής των εγγυήσεων για τη νεολαία.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αποσκοπούν σε άρση των αντικινήτρων και των εμποδίων, και στην παροχή κινήτρων για συμμετοχή στην αγορά εργασίας ιδίως για τα άτομα με χαμηλό εισόδημα και τα δεύτερα εργαζόμενα μέλη της οικογένειας και για τα άτομα που είναι πιο απομακρυσμένα από την αγορά εργασίας. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να υποστηρίζουν ένα κατάλληλο περιβάλλον εργασίας για τα άτομα με αναπηρίες, μεταξύ άλλων μέσω στοχοθετημένης χρηματοδοτικής στήριξης και υπηρεσιών που τους επιτρέπουν να συμμετέχουν στην αγορά εργασίας και στην κοινωνία.

Το μισθολογικό χάσμα και το χάσμα απασχόλησης ανάμεσα στα φύλα θα πρέπει να αντιμετωπιστούν. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξασφαλίσουν την ισότητα των φύλων και αυξημένη συμμετοχή των γυναικών στην αγορά εργασίας, μεταξύ άλλων εξασφαλίζοντας ίσες ευκαιρίες και επαγγελματική εξέλιξη και εξαλείφοντας τα εμπόδια στη συμμετοχή των γυναικών σε ηγετικές θέσεις σε όλα τα επίπεδα λήψης αποφάσεων. Θα πρέπει να εξασφαλιστεί ίση αμοιβή για ίση εργασία ή για εργασία ίσης αξίας, και μισθολογική διαφάνεια. Η συμφιλίωση επαγγελματικής, οικογενειακής και προσωπικής ζωής για γυναίκες και άνδρες θα πρέπει να προωθηθεί, ιδίως μέσω της πρόσβασης σε οικονομικά προσιτές, ποιοτικές μακροχρόνιες υπηρεσίες φροντίδας και προσχολικής εκπαίδευσης και φροντίδας. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξασφαλίσουν ότι οι γονείς και όλα τα πρόσωπα με υποχρεώσεις φροντίδας έχουν πρόσβαση σε αρμόζουσες άδειες για οικογενειακούς λόγους και ευέλικτες ρυθμίσεις εργασίας, με στόχο την ισορροπία μεταξύ επαγγελματικής, οικογενειακής και προσωπικής ζωής, και να προωθήσουν την ισορροπημένη χρήση των εν λόγω δικαιωμάτων μεταξύ γυναικών και ανδρών.

Κατευθυντήρια γραμμή 7: Βελτίωση της λειτουργίας των αγορών εργασίας και της αποτελεσματικότητας του κοινωνικού διαλόγου

Προκειμένου να επωφεληθούν από ένα δραστήριο και παραγωγικό εργατικό δυναμικό και νέους τρόπους εργασίας και επιχειρηματικά μοντέλα, τα κράτη μέλη θα πρέπει να συνεργαστούν με τους κοινωνικούς εταίρους σχετικά με δίκαιες, διαφανείς και προβλέψιμες συνθήκες εργασίας, με την εξισορρόπηση δικαιωμάτων και υποχρεώσεων. Θα πρέπει να μειώσουν και να αποτρέψουν τον κατακερματισμό στο εσωτερικό των αγορών εργασίας, να καταπολεμήσουν την αδήλωτη εργασία και την πλασματική αυτοαπασχόληση, και να προωθήσουν τη μετάβαση σε μορφές απασχόλησης αορίστου χρόνου. Οι κανόνες για την προστασία της απασχόλησης, το εργατικό δίκαιο και οι φορείς απασχόλησης θα πρέπει στο σύνολό τους να παρέχουν, αφενός, το κατάλληλο περιβάλλον για προσλήψεις και, αφετέρου, την απαραίτητη ευελιξία στους εργοδότες να προσαρμόζονται γρήγορα στις μεταβολές της οικονομικής συγκυρίας, προασπίζοντας παράλληλα τα εργασιακά δικαιώματα και διασφαλίζοντας την κοινωνική προστασία, τη δέουσα ασφάλεια και ένα υγιές, ασφαλές και κατάλληλα προσαρμοσμένο περιβάλλον εργασίας για τους εργαζομένους, μεταξύ άλλων υπό το πρίσμα των κινδύνων που ενέχει η κρίση της COVID-19. Η προώθηση της χρήσης ευέλικτων ρυθμίσεων εργασίας, όπως η τηλεργασία, είναι σημαντική για τη διατήρηση των θέσεων εργασίας και της παραγωγής στο πλαίσιο της κρίσης COVID-19. Θα πρέπει να αποτρέπονται οι σχέσεις απασχόλησης που οδηγούν σε επισφαλείς συνθήκες εργασίας, μεταξύ άλλων στην περίπτωση των εργαζομένων σε πλατφόρμες, και με την καταπολέμηση της κατάχρησης των άτυπων συμβάσεων. Θα πρέπει να εξασφαλιστεί η πρόσβαση σε αποτελεσματικό, αμερόληπτο μηχανισμό επίλυσης διαφορών καθώς και το δικαίωμα επανόρθωσης, το οποίο περιλαμβάνει την καταβολή εύλογης αποζημίωσης, σε περιπτώσεις καταχρηστικής απόλυσης.

Οι πολιτικές θα πρέπει να έχουν ως στόχο τη βελτίωση και την υποστήριξη της συμμετοχής στην αγορά εργασίας, της αντιστοίχισης και των μεταβάσεων, μεταξύ άλλων σε μειονεκτούσες περιοχές. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενεργοποιούν και να διευκολύνουν αποτελεσματικά αυτούς που μπορούν να συμμετέχουν στην αγορά εργασίας. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να ενισχύσουν την αποτελεσματικότητα των ενεργών πολιτικών για την αγορά εργασίας διευρύνοντας τη στόχευση, την εμβέλεια και την κάλυψή τους και συνδέοντάς τες καλύτερα με τις κοινωνικές υπηρεσίες και την εισοδηματική στήριξη στους ανέργους, για όσο αναζητούν εργασία και με βάση τα δικαιώματα και τις ευθύνες τους. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να στοχεύουν στη δημιουργία πιο αποδοτικών και αποτελεσματικών δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης, εξασφαλίζοντας έγκαιρη και εξατομικευμένη βοήθεια σε όσους αναζητούν εργασία, στηρίζοντας τις τρέχουσες και τις μελλοντικές ανάγκες της αγοράς εργασίας και εφαρμόζοντας διαχείριση βάσει επιδόσεων.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να παρέχουν στους ανέργους επαρκή επιδόματα ανεργίας με εύλογη διάρκεια, σύμφωνα με τις εισφορές τους και τους εθνικούς κανόνες επιλεξιμότητας. Θα πρέπει μάλιστα να εξεταστεί το ενδεχόμενο προσωρινής χαλάρωσης των απαιτήσεων επιλεξιμότητας και παράτασης της διάρκειας των παροχών με σκοπό τον μετριασμό των επιπτώσεων της νόσου COVID-19, ωστόσο τα επιδόματα ανεργίας δεν θα πρέπει να αποθαρρύνουν την ταχεία επιστροφή στην απασχόληση και θα πρέπει να συνοδεύονται από ενεργές πολιτικές για την αγορά εργασίας.

Η κινητικότητα των εκπαιδευομένων και των εργαζομένων θα πρέπει να υποστηρίζεται επαρκώς με σκοπό τη βελτίωση των δεξιοτήτων και της απασχολησιμότητας και την πλήρη αξιοποίηση του δυναμικού της ευρωπαϊκής αγοράς εργασίας, εξασφαλίζοντας παράλληλα δίκαιους όρους για όλους όσοι ασκούν διασυνοριακή δραστηριότητα και ενισχύοντας τη διοικητική συνεργασία μεταξύ των εθνικών διοικητικών αρχών όσον αφορά τους μετακινούμενους εργαζομένους, αξιοποιώντας τη συνδρομή που παρέχεται από τη νεοσυσταθείσα Ευρωπαϊκή Αρχή Εργασίας. Η κινητικότητα των εργαζομένων σε νευραλγικά επαγγέλματα και των διασυνοριακών, εποχιακών και αποσπασμένων εργαζομένων θα πρέπει να υποστηρίζεται σε περιπτώσεις προσωρινού κλεισίματος των συνόρων λόγω της πανδημίας COVID-19, με την επιφύλαξη των παραμέτρων που άπτονται της δημόσιας υγείας. Θα πρέπει να αρθούν τα εμπόδια για την κινητικότητα στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, των επαγγελματικών και ατομικών συντάξεων και να απλοποιηθεί η αναγνώριση των επαγγελματικών προσόντων. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να λάβουν μέτρα για να εξασφαλίσουν ότι οι διοικητικές διαδικασίες δεν αποτελούν περιττό εμπόδιο για τους εργαζομένους από άλλα κράτη μέλη που αποδέχονται μια θέση εργασίας, συμπεριλαμβανομένων των διασυνοριακών εργαζομένων. Τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να αποτρέπουν την καταχρηστική εφαρμογή υφιστάμενων κανόνων και να αντιμετωπίζουν τα βαθύτερα αίτια της «φυγής εγκεφάλων» από ορισμένες περιοχές, μεταξύ άλλων με τη λήψη κατάλληλων μέτρων περιφερειακής ανάπτυξης.

Με βάση τις υφιστάμενες εθνικές πρακτικές, και προκειμένου να υπάρξει πιο αποτελεσματικός κοινωνικός διάλογος και να επιτευχθούν καλύτερα κοινωνικοοικονομικά αποτελέσματα, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίσουν την έγκαιρη και ουσιαστική συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων στον σχεδιασμό και την εφαρμογή μεταρρυθμίσεων και πολιτικών σε θέματα απασχόλησης, κοινωνικά και, κατά περίπτωση, οικονομικά θέματα, μεταξύ άλλων με την παροχή στήριξης για την ενίσχυση του ρόλου των κοινωνικών εταίρων. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να προωθήσουν τον κοινωνικό διάλογο και τις συλλογικές διαπραγματεύσεις. Οι κοινωνικοί εταίροι θα πρέπει να ενθαρρύνονται να διαπραγματεύονται και να συνάπτουν συλλογικές συμβάσεις σε ζητήματα που τους αφορούν, με πλήρη σεβασμό της αυτονομίας τους και του δικαιώματος στη συλλογική δράση.

Κατά περίπτωση, και με βάση τις υφιστάμενες εθνικές πρακτικές, τα κράτη μέλη θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη την πείρα των σχετικών οργάνων της κοινωνίας των πολιτών όσον αφορά την απασχόληση και τα κοινωνικά ζητήματα.

Κατευθυντήρια γραμμή 8: Προαγωγή των ίσων ευκαιριών για όλους, προώθηση της κοινωνικής ένταξης και καταπολέμηση της φτώχειας

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να προωθήσουν αγορές εργασίας χωρίς αποκλεισμούς, ανοιχτές σε όλους, θεσπίζοντας αποτελεσματικά μέτρα για την καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων και την προαγωγή των ίσων ευκαιριών για όλους, και ιδίως για τις υποεκπροσωπούμενες ομάδες στην αγορά εργασίας, με τη δέουσα προσοχή στην περιφερειακή και εδαφική διάσταση. Θα πρέπει να διασφαλίσουν την ίση μεταχείριση όσον αφορά την απασχόληση, την κοινωνική προστασία, την υγεία και τη μακροχρόνια περίθαλψη, την εκπαίδευση και την πρόσβαση σε αγαθά και υπηρεσίες, ανεξαρτήτως φύλου, φυλετικής ή εθνοτικής καταγωγής, θρησκείας ή πεποιθήσεων, αναπηρίας, ηλικίας ή σεξουαλικού προσανατολισμού.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εκσυγχρονίσουν τα συστήματα κοινωνικής προστασίας, ώστε να παρέχουν επαρκή, ουσιαστική, αποτελεσματική και βιώσιμη κοινωνική προστασία σε όλα τα στάδια της ζωής, με την ενθάρρυνση της κοινωνικής ένταξης και της ανοδικής κοινωνικής κινητικότητας, με την παροχή κινήτρων για τη συμμετοχή στην αγορά εργασίας, τη στήριξη της κοινωνικής επένδυσης, την καταπολέμηση της φτώχειας και την αντιμετώπιση των ανισοτήτων, μεταξύ άλλων μέσω του σχεδιασμού των συστημάτων φορολογίας και παροχών και της αξιολόγησης του διανεμητικού αντικτύπου των πολιτικών. Η συμπλήρωση των καθολικών προσεγγίσεων με επιλεκτικές προσεγγίσεις θα βελτιώσει την αποτελεσματικότητα των συστημάτων κοινωνικής προστασίας. Ο εκσυγχρονισμός των συστημάτων κοινωνικής προστασίας θα πρέπει επίσης να αποσκοπεί στη βελτίωση της ανθεκτικότητάς τους σε πολύπλευρες προκλήσεις, όπως αυτές που θέτει η έξαρση της νόσου COVID-19.

Τα κράτη μέλη θα πρέπει να αναπτύξουν και να ενσωματώσουν τις τρεις συνιστώσες της ενεργητικής ένταξης: επαρκής εισοδηματική στήριξη, αγορές εργασίας χωρίς αποκλεισμούς και πρόσβαση σε ποιοτικές υπηρεσίες στήριξης, με σκοπό την κάλυψη των ατομικών αναγκών. Τα συστήματα κοινωνικής προστασίας θα πρέπει να εξασφαλίζουν επαρκείς παροχές ελάχιστου εισοδήματος για κάθε άνθρωπο που δεν διαθέτει αρκετούς πόρους και να προωθούν την κοινωνική ένταξη παρακινώντας τα άτομα να συμμετέχουν ενεργά στην αγορά εργασίας και στην κοινωνία, μεταξύ άλλων μέσω της στοχευμένης παροχής κοινωνικών υπηρεσιών.

Η διαθεσιμότητα οικονομικά προσιτών, προσβάσιμων και ποιοτικών υπηρεσιών, όπως η προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα, η εξωσχολική φροντίδα, η εκπαίδευση, η κατάρτιση, η στέγαση, και η υγεία και η μακροχρόνια φροντίδα, είναι απαραίτητη προϋπόθεση για την εξασφάλιση ίσων ευκαιριών. Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στην καταπολέμηση της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, συμπεριλαμβανομένης της φτώχειας των εργαζομένων και της παιδικής φτώχειας, μεταξύ άλλων σε σχέση με τον αντίκτυπο της κρίσης της COVID-19. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξασφαλίζουν την πρόσβαση όλων, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών, στις βασικές υπηρεσίες. Για όσους έχουν ανάγκη ή βρίσκονται σε ευάλωτη κατάσταση, τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξασφαλίζουν πρόσβαση σε επαρκή κοινωνική στέγαση ή στεγαστική βοήθεια και να αντιμετωπίσουν την ενεργειακή φτώχεια. Θα πρέπει να ληφθούν υπόψη οι ειδικές ανάγκες των ατόμων με αναπηρίες, συμπεριλαμβανομένης της προσβασιμότητας, σε σχέση με τις εν λόγω υπηρεσίες. Η έλλειψη στέγης θα πρέπει να αντιμετωπιστεί με εξειδικευμένο τρόπο. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξασφαλίσουν έγκαιρη πρόσβαση σε οικονομικά προσιτή προληπτική και θεραπευτική υγειονομική περίθαλψη καθώς και σε μακροχρόνια φροντίδα υψηλής ποιότητας, διασφαλίζοντας ταυτόχρονα τη μακροπρόθεσμη βιωσιμότητα.

Λόγω της αύξησης της μακροζωίας και των δημογραφικών αλλαγών, τα κράτη μέλη θα πρέπει να κατοχυρώσουν την επάρκεια και τη βιωσιμότητα των συνταξιοδοτικών συστημάτων για εργαζόμενους και αυτοαπασχολούμενους, παρέχοντας ίσες ευκαιρίες σε γυναίκες και άνδρες να αποκτήσουν συνταξιοδοτικά δικαιώματα, μεταξύ άλλων μέσω συμπληρωματικών συστημάτων για τη διασφάλιση επαρκούς εισοδήματος για τους ηλικιωμένους. Οι μεταρρυθμίσεις των συνταξιοδοτικών συστημάτων θα πρέπει να στηρίζονται από πολιτικές που αποσκοπούν στη μείωση του χάσματος στις συντάξεις μεταξύ των φύλων καθώς και μέτρα παράτασης του επαγγελματικού βίου, όπως η αύξηση της πραγματικής ηλικίας συνταξιοδότησης, και να πλαισιώνονται από στρατηγικές ενεργού γήρανσης. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να καθιερώσουν έναν εποικοδομητικό διάλογο με τους κοινωνικούς εταίρους και άλλα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη και να επιτρέψουν την κατάλληλη σταδιακή εφαρμογή των μεταρρυθμίσεων.